

OMMAVIY TARTIBSIZLIKLARDA MILLIY GWARDIYA HARBIY XIZMATCHILARINING MUZOKARA OLIB BORISHINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Abdurahmonov Azizbek Baxtiyor o‘g‘li

Jamoat xavfsizligi universiteti magistranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada milliy gvardiya harbiy xizmatchilarining ommaviy tartibsizliklarda muzokara olib borish san'atining psixologik jihatlari, metodlari muhokama etiladi va ayrim tavsiyalar keltiriladi.

***Kalit so‘zlar:** Ommaviy tartibsizlik, ijtimoiylashuv, muloqot, psixologiya, suhbat, muzokara.*

KIRISH

Bugun mustaqil yurtimiz fuqarolari psixologiyasida ro‘y berayotgan o‘zgarishlar, ulardagi hayotda, uning qadriyatlariga, kasb-kori, oilasi va yaqinlariga bo‘lgan munosabatlarida tobora milliy istiqloq mafkurasining asosiy mazmun va mohiyatlari mujassamlashmoqda. Shu ma’noda psixologiya fanining muhim tarmog‘i bo‘lmish *ijtimoiy psixologiya* oldida turgan vazifalar ko‘lami va salmog‘i kattadir. Bu borada milliy gvardiya harbiy xizmatchilari faoliyatiga alohida to‘xtalib o‘tish maqsadga muvofiq. Xizmat yuzasidan ayrim ommaviy tartibsizliklar holatida tegishli xodimlarning ijtimoiy psixologiyasi, muloqot kompetensiyalari muhim o‘rin egallaydi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Jamiyat miqyosida ro‘y beradigan ommaviy hodisalar ijtimoiy psixologiya uchun tadbqiqiy ahamiyatga ega. Ijtimoiy psixologiyada ommaviy hodisalar deganda turli kishilar guruhida shaxslararo munosabatlar va o‘zaro ta’sir jarayonlari; milliy etnopsixologiya hamda sinflar psixologiyasi muammolari; milliy madaniyat, urf-

odatlar, an'analar, udumlar, aqidalarning shaxs shakllanishidagi roli; olomon psixologiyasiga oid psixologik qonuniyatlar; turli guruhlarda odamlarning bir-birini idrok qilishlariva tushunishlari, o'zaro ta'sir masalalari tushuniladi.

Chunki alohida shaxs tarbiyasida ommaviy hodisalarning, katta guruhlarning tasirini inkor etish - masalaga bir yoqlama yondashish bilanbarobardir. Masalan, shaxs uchun u mansub bo'lgan millat, elat yoki xalqning ruhiyati, uning ongidagi asrlar davomida saqlanib kelayotgan ananalar, rasm-rusumlar, aqidalar, udumlar, faoliyat stereotiplari kabilar o'z muayyan tasir kuchiga ega.

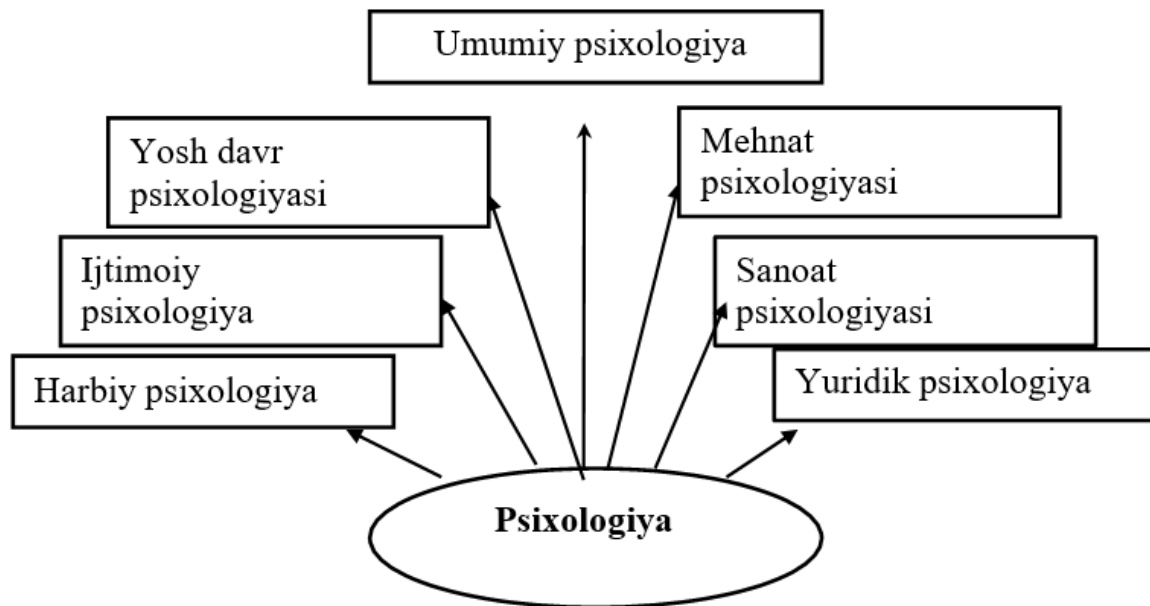
TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Ommaviy tartibsizliklarda muzokara o'tkazishning eng asosiy va yuqorida ta'kidlab o'tilgan muammolarni o'z ichiga olgan masalalardan biri - *bu muomaladir*. Psixolog olimlarnng fikricha, bugungi kunda ijtimoiy psixologiyaningpredmeti ham va uning doirasida o'tkaziladigan barcha tadqiqotlarning umumiy ob'ekti ham muomaladir. Uning inson hayotida tutgan o'rnini aniqlash turli ijtimoiy faoliyatlar sharoitida samara beradigan muomala turlari va uslublarini yoritish, uning sof psixologik mexanizmlarini tadqiq etish, fanning eng muhim tadbiiy yo'nalishlaridandir. Shuning uchun ham har bir konkret sharoitda shaxslararo muloqot samaradorligini oshirish omillarini o'rganish hozirgi ijtimoiy psixologiyadagi muhim muammolardandir.

Har bir shaxs doimo ijtimoiy o'zaro ta'sir tizimida mavjud bo'ladiki, undau to'g'ri harakat qilish uchun o'zgalarni tushunishga harakat qilishi, o'zgalar rolini qabul qilishga tayyor bo'lishi lozim. Lekin o'zgalar rolini to'g'ri qabul qilish uchun unda -umumlashtirilgan o'zga" obrazi bo'lishi lozimki, bu obraz shaxslararo muloqot jarayonida, har bir shaxs uchunibratli bo'lgan kishilar guruhi bilan muloqotda bo'lish jarayonida shakllanadn. Ya'ni shaxs faolligi tan olinadi, bu esa fan tarixida o'ta progressiv hol edi.

Ommaviy tartibsizliklarda muzokara olib borishning so'rov metodi ham yuqori samara keltiradi [3].

Psixologiyaning asosiy tarmoqlari:



So'rov metodi

So'roq metodlari. So'roq metodlari ijtimoiy psixologik tadqiqotlarda keng qo'llaniladi, ayniqsa, anketa so'rovi va intervyu metodlari. **Yozma so'roq yoki anketaning** afzalligi shundaki, uning yordamida bir vaqtning o'zida ko'pgina odamlar fikrini o'rganish mumkin bo'ladi. Unga kiritilgan savollar, ulardan kutiladigan javoblar (yopiq anketa), yoki erkin o'z fikrini bayon etish imkoniyatini beruvchi (ochiq anketa) so'rovnomalar aniq va ravon tilda javob beruvchilar tushunish darajasiga monand tuzilgan bo'lsa, shubhasiz, qimmatli birlamchi materiallar to'planadi.

So'roqning ham erkin va standartlashtirilgan shakllari mavjud bo'lib, birinchisida oldindan nimalar so'ralishi qat'iy belgilab olinmaydi, ikkinchi shaklida esa, xattoki, komp'yuterda dasturi ishlab chiqilib, minglab odamlarda bir xil talablar doirasida so'roq o'tkazilishi nazarda tutiladi.

Bu metodlarni qo'llashni qator metodologik qiyinchiliklari mavjud, chunki, bu yerda doim shaxslararo o'zaro munosabatlar, o'zaro ta'sir shakllari mavjud bo'lib, tadqiqotchining sub'ektiv munosabatlarini ham inkor qilib bo'lmaydi. Tadqiqot mobaynida shaxslararo idrok va sub'ektiv bir-birini tushunishga qaratilgan barcha qonuniyatlar ishlaydi. Shunga qaramay, juda ko'p ijtimoiy psixologik ma'lumotlarni to'plashda so'roq metodlari eng qulay usullar sifatida ishlatib kelinmokda [4].

Shunday qilib, so'roq metodlari tadqiqotchi bilan tekshiriluvchining bevosita (suhbat, intervyu) yoki bilvosita (anketa) muloqoti tufayli birlamchi ma'lumotlar to'plash usulidir. Odamlar tilidan yozma yoki og'zaki tarzda olingan fikrlar ma'lumotlarning manbai bo'lib xizmat qiladi. Eng yaxshi suhbat yoki intervyu bu bevosita, erkin fikr almashinuvi sharoitida o'zaro fikr almashinuviga qaratilgan muloqotdir.

XULOSA VA MUNOZARA

Shunday qilib, ommaviy tartibsizliklar yuzaga kelganda muzokara olib borishda yuqorida keltirib o'tilgan psixologik metodlarni qo'llash milliy gvardiya harbiy xizmatchilari faoliyatini tubdan yaxshilab, samaradorlik ko'rsatkichlarining yaxshilanishi shubhasiz.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1. Karimova V.M., Akramova F.A. Psixologiya. T.: 2010, 185 b.*
- 2. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya va ijtimoiy amaliyot. T.: 2019, 94 b.*
- 3. Drujinina V. "Psixologiya". Darslik. "Piter", 2014 yil.*
- 4. Bolotova A.K., Makarova I.V. Amaliy psixologiya: Universitetlar uchun darslik. - M. Aspect Press, 2012 - 383 b.*
- 5. G'oziev E.G. Umumiy psixologiya. Toshkent. 2012. 1-2 kitob.*